

הפחתת התנהגויות אלימות אצל צעיר עם אוטיזם באמצעות חיזוק דיפרנציאלי להתנהגות בשיעור נמוך (DRL)

דר' סיגל תדהר-פז, BCBA, עדי פסטרנק-צור

תקציר

צעיר המאובחן עם אוטיזם בתפקוד בינוני-גבוה, הפגין התנהגויות אלימות, שנחלקו לשניים: אלימות פיזית ואמירות אלימות. ההתנהגויות שהופיעו במצבי כעס ותסכול, טופלו בחיזוק דיפרנציאלי להתנהגות בשיעור נמוך (DRL), בשני שלבים. תחילה, נקבע קריטריון של פחות מ-3 התנהגויות ליום לשם קבלת המחזק המשני, ולאחר מכן ירד הקריטריון להתנהגות אחת ביום. לאחר צבירה של 20 ימים בהם עמד הצעיר בקריטריון, הוא חוזק ביציאה לפעילות מהנה במקום השיעור היומי. במקביל להפעלת החיזוק הדיפרנציאלי (DRL) נלמדו התנהגויות תקשורתיות מתאימות להבעת כעס ותסכול, עליהן חוזק מילולית. נתוני רמת הבסיס נאספו במשך שישה שבועות, לאחריהם הופעלה ההתערבות. מיד עם תחילת ההתערבות ההתנהגויות האלימות של הצעיר פחתו משמעותית יחסית לנתוני הבסיס.

נבדק

צעיר בן 22, מאובחן באוטיזם בתפקוד בינוני-גבוה, מטופל בתכנית התנהגותית אינטנסיבית מגיל שנתיים. נמצא כיום במרכז קידום והכשרה יומי, בו מקבל תכנית קידום התנהגותית אישית, ובנוסף לומד פרטנית כ-8 שעות שבועיות (3 פעמים בשבוע) בתכנית ביתית.

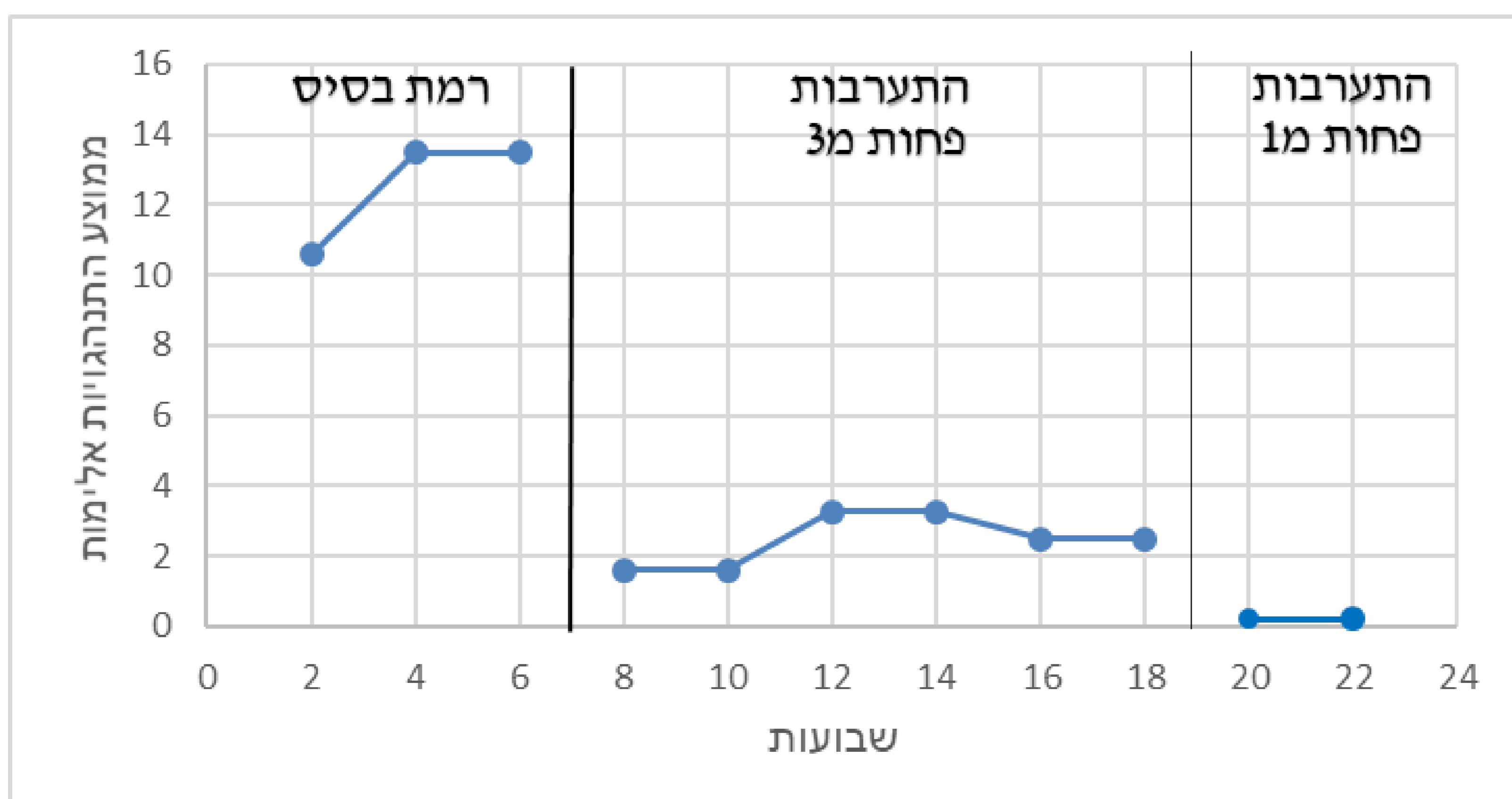
התערבות

נקבעו שתי התנהגויות אלימות כהתנהגויות מטרה להפחתה: אלימות פיזית ואמירות אלימות. אלימות פיזית הוגדרה כ-תנועות של העפת אגרופים באוויר, בעיטות באוויר או בחפצים ונגיעות חדות או תנועות חדות שמכוונת כלפי אדם או חפץ. אמירות אלימות הוגדרו ככל דיבור על התנהגות אלימה שעשה או לא עשה או רוצה לעשות, תוך שימוש במילים כגון: הרבצתי, רוצה להרוג וכדומה. ההתנהגויות האלימות של הצעיר התרחשו במצבי כעס ותסכול, כאשר שוער כי פונקציית ההתנהגות היא תשומת לב. נתוני רמת הבסיס נאספו במשך שישה שבועות לאורך כל היום. לאחר מכן החלה תכנית ההתערבות: חיזוק דיפרנציאלי להתנהגות בשיעור נמוך (DRL) במטרה להפחית את שיעור ההתנהגויות האלימות. במקביל להפעלת החיזוק הדיפרנציאלי (DRL) נלמדו התנהגויות תקשורתיות מתאימות להבעת כעס ותסכול, למשל, אני כועס על... אני מאוכזב ש..., עליהן חוזק מילולית. במסגרת ההתערבות בחיזוק הדיפרנציאלי, נקבע להתנהגויות תחילה קריטריון של פחות מ-3 התנהגויות ליום, כאשר אם עמד הצעיר בקריטריון סומן לו סמיילי שמח באותו יום בלוח השנה שבחדרו. לאחר צבירה של 20 סמיילים שמחים, חוזק על ידי יציאה לפעילות מהנה במקום השיעור היומי. במקרה ולא עמד בקריטריון שנקבע, סומן לו סמיילי עצוב על אותו יום. הרישום בלוח השנה לווה במעקב יומיומי בקבוצת וואטסאפ אשר כללה אותו ואת המבוגרים סביבו (הורים, תרפיסטים, מנתחת התנהגות, והמדריכים במרכז בו הוא מבקר). בהמשך, לאחר ירידה בשכיחות ההתנהגויות האלימות, הורד הקריטריון לפחות מהתנהגות אלימה אחת ליום.

תוצאות

מיד עם הפעלת ההתערבות בהליך ה-DRL נצפתה ירידה משמעותית ביותר בשכיחות ההתנהגויות האלימות של הצעיר יחסית לשכיחותן ברמת הבסיס. לאחר 10 שבועות שונה הקריטריון ב-DRL להתנהגות אחת, ונצפתה ירידה נוספת.

תרשים: שיעורי התנהגות אלימה

סיכום ומסקנות

ההתנהגויות האלימות של צעיר עם אוטיזם הופחתו משמעותית יחסית לנתוני הבסיס שלהן עם הפעלת הליך של DRL חיזוק דיפרנציאלי להתנהגות בשיעור נמוך, במקביל ללימוד התנהגות אלטרנטיבית. הליך של DRL הוא הליך העושה שימוש בחיזוק חיובי על הופעת התנהגות המטרה בשכיחות נמוכה. נמצא כי ההתערבות הייתה יעילה בהפחתת התנהגויות אלימות, ומכאן שכדאי ורצוי לנסות הפעלה של הליך חיובי גם לטיפול בהפחתת התנהגויות לא נאותות.